

SEROCKI MIEJSCOWNIK

KRAJOZNAWCZO – TURYSTYCZNY PRZEWODNIK PO GMINIE

Odcinek 28 - KANIA POLSKA

Kania, ruda czy czubajka, na pewno Polska

Wieś powstała w XVIII w. w trakcie zagospodarowywania lasów przez nowych właścicieli dóbr popowskich, rodzinę Kozłowskich, w miejscu dogodnym do organizowania spławu drzewa i produktów leśnych.

Nie wiemy, czy nazwa wsi pochodzi od dużego drapieżnego ptaka z rodziny jastrzębiowatych, czy też od smacznego grzyba z rodziny pieczarkowatych. Wzięwszy pod uwagę fakt, iż kania ruda – jeden z piękniejszych drapieżników nie występowała zbyt powszechnie na Mazowszu, bardziej prawdopodobna jest druga wersja pochodzenia nazwy wsi, ta związana z czubajką kanią, która była dość rozpowszechniona i występowała na obrzeżach lasów, łąkach i polanach.

Początkowo nazwa wsi funkcjonowała jako Kania, a z przymiotnikiem Polska pojawiła się w XIX w. dla odróżnienia od sąsiedniej Kani, początkowo zwanej Holenderską, a następnie Niemiecką, którą założyli niemieccy koloniści. W źródłach z XIX w. jednak często nazwy te występowały bez przymiotnika, dlatego np. niewiadomo w której z Kani był młyn, czy też wiatrak.

Częścią Kani Polskiej są Bindugi - kiedyś przez wiele lat odrębna wieś, ale początkowo istniejąca jako osada Kania Binduga, w której w połowie XIX w. mieszkali koloniści wyznania ewangelickiego m.in. Molzanowie, Jagodzińscy, Berwald i Tobs. Nazwa była charakterystyczna i oznaczała miejsce nad rzeką, które służyło do przygotowania drzewa do spławu. Etymologia łączy tę nazwę z niemieckim czasownikiem „binden” – łączyć, wiązać, bowiem kłose drzew łączono w tratwy, wiążąc je prążkami gałązkami dębowymi. Jeszcze w latach 80-tych XIX r. działał tu Antoni Borowski, leśniczy dóbr Skarzyńskich, nadzorujący wyręb i spław drzew. W I połowie XIX w. z Kanią związane były Budy Kańskie późniejsze Popielarze, liczące zaledwie

Granica wsi, gminy i powiatu

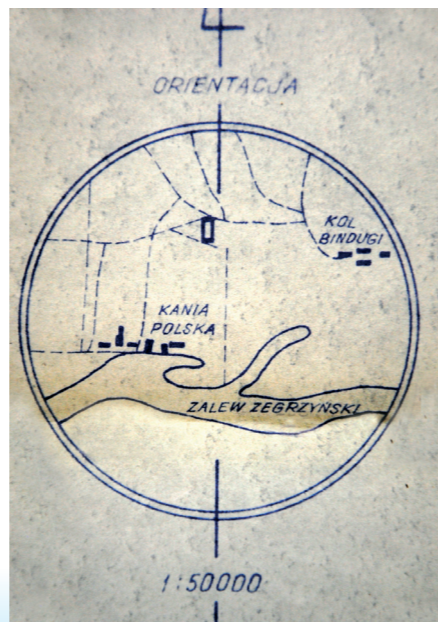
3 gospodarstwa, które w pierwszych latach po II wojnie światowej razem z wsią Bindugi należały do gromady Kania Polska.

W maju 1807 r. wieś znalazła się w obszarze walk między oddziałami francuskimi i polskimi, dowodzonymi przez gen. Lemarois, a wojskami rosyjskimi. W okresie napoleońskim działała w Kani karczma prowadzona przez Żyda Abrahama Jakubowicza i jego żonę Chanę.

W XIX wieku głównym problemem mieszkańców Kani Polskiej były wylewy Bugu i zmiany jego koryta. Zagrożenie te występuje zresztą i obecnie, a brzeg rzeki wymaga stałej kontroli umocnienia kamieniami i faszyną.

W czasie działań wojennych jesienią 1944 r. wieś

nie doznała zniszczeń, została zajęta bowiem na kwatery wojsk armii gen. Pawła Batowa. Wyjazd z Kani Niemieckiej i Nowej Wsi potomków dawnych kolonistów niemieckich stworzył nowe obszary do zagospodarowania, jednak zdecydowanym przełomem w rozwoju wsi było powstanie Jeziora Zegrzyńskiego. Tereny te stały się atrakcyjne dla

Ośrodek kolonijny Inco na planie z 1965 r.

Kania Polska na mapie z I poł. XIX w.

- Stanisławowo
- Ludwinowo Debskie
- Ludwinowo Zegrzyńskie
- Zalesie Borowe Marynino
- Świecienica Izbica
- SEROCK**
- Wola Kiełpińska
- Kania Polska
- Gasiorowo
- Kania Nowa
- Nowa Wieś
- Stasi Las
- Zabłocie
- Karolino
- Wola Smolana
- Jadwisin
- Dębnińskuty
- Borowa Góra
- Bolesławowo
- Jachranka
- Cupeł Szadki
- Dosin Debe
- Skubianka
- Wierzbica
- Łacha

Kapliczka przy ulicy Popowskiej z 1914 r.

Kapliczka z 1889 r.

Pomnikowy dąb

Konie są pasją jednego z mieszkańców

letniego wypoczynku i już w 1963 r. Zjednoczone Zespoły Gospodarcze „Inco”, należące do Stowarzyszenia PAX, uzyskały od Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej decyzję o szczegółowej lokalizacji budowy ośrodka kolonijnego w Bindudze, którą rozpoczęto dwa lata później.

W 1971 r. z inicjatywy znanej architekt Jadwigi Guzikkiej powstała w Kani Polskiej pierwsza kolonia domków letniskowych, których obecnie jest kilkadziesiąt.

Kania Polska przyciąga głównie urokami związanymi z rzeką, możliwością pływania i wędkowania, podziwiania Bugu z jego kępami i wysepkami, starorzeczem. Warto zobaczyć wieś z drugiej strony, np. dwie stare kapliczki i stodoły. Pierwsza kapliczka, powstała w 1889 r., znajduje się przy skrzyżowaniu ulicy Bindugi i Świerkowej. Szpeci ją jednak odnowiony niewprawną ręką napis.

Druga znajduje się przy ulicy Popowskiej. Została ufundowana w 1914 r. przez najzamożniejszą w Bindugach rodzinę Podgórskich. Jest wspólnym dziełem warsztatów rzemieślniczych z Serocka – kamieniarskiego i kowalskiego.

Nie brakuje na terenie Kani Polskiej przykładów starego budownictwa drewnianego - w gospodarstwach pp Pawlaków oraz na Bindugach, u pp Łapińskich - stodoła i wiata na siano.

Tekst i zdjęcia
Sławomir Jakubczak

Stodoła pp.Łapińskich

Umocnienia brzegu Bugu

Stara stodoła i gołębnik pp Pawlaków przy ul. Nadbużańskiej

CIEKAWOSTKI

Jadwiga Guzikka (1920-1979) była doc. dr hab. Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, uczennicą prof. Szymona Syrkusa. Wspólnie z architektem Michałem Przerwa-Tetmajerem była współautorką zabudowy dzielnicy Wola, z ciekawymi rozwiązaniami nawiązującymi do renesansu na osiedlu Młynów oraz budynkiem PDT-u.

Władysław Podgórski był na początku XX wieku największym gospodarzem w Bindugach, fundatorem kapliczki przy drodze prowadzącej do Popowa, a po odzyskaniu przez Polskę niepodległości okazał się posiadaczem największej nielegalnej plantacji tytoniu w gminie Zegrze.

Stary dom pp Pawlaków przy ul. Nadbużańskiej

Stara wiata na siano w gospodarstwie pana Łapińskiego